

НАРОД

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампаоница се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Ђ. МИЈЕТИЋ

„Доле са Хабсбурзима!“

Берн, 24 окт.

На првој седници хрватског Сабора дошло је до бурних сцена. Сељачки посланик Стјепан Радић узвикнуо је:

»Једини резултат мађарске политике може бити само да сви Мађари постану неверни цару. Ако се тако настави, ја ћу бити први који ће узвикнути: »Доле са Хабсбурзима!«

ДВЕ ГОДИНЕ

»Пошао сам 19. октобра из Чачка... Ја 22. из Краљева... 24. из Крушевца... 25. из Лесковца...«

Као огромна процесија, ишли су дуги низови народа путевима кроз клисуре на југ, брањени војском. Све је пошло; нема никога, ко је могао, да није употребио последњу снагу, да не остане роб, а тежак бол свио се на срце онима, који нису могли поћи. А куда? По слутњи у изгнанство, по нади... ко зна?

У нашој Одисеји ће сваки појединац бити активна личност. То је бескрајна епопеја, у којој сваки има засебне душевне покрете, засебне наде, оделиту храброст или слабост а све сведено на дубоку одвратност према робовању, према непријатељу. Готово је неразумљиво, по психологији широких маса, каква је то спонтана дисциплина, која гони цео један народ да остави своје огњиште...

Непријатељи, наши ваздашњи непријатељи су нам је створили. У најпоштеније зарађеној својој држави, Срби нису могли да живе слободно од притиска јачега а још мање, да се развијају, на што су имали права. И то није био притисак, кога осећа држава, са нежнијим апаратом: најмањи српски грађанин га је осећао и са тим осећањем порасла му је и свест да се мора ослободити. Порасла до мере, да је српски народ два пута славно и сјајно тукао аустријску војску и да га најзад, и у најтрагичнијим сатима, та свест није напуштала, те је био увек готов на све жртве, личне и опште.

Та висока морална

идеја, која Србе покреће, не може се закопати. Она ће да никне увек и зато је она најбоља гаранција за нас, да ће наше потребе морати бити задовољене. Колико је нама помогао наш висок национални морал да будемо војници, који су добили признање у целом свету, толико ће нас он и политички ојачати.

А програм је наш познат: увек је био најпростији а сад је и формулисан и учвршћен нашом борбом и борбом наших саплеменика под туђином: јединство три иста народа са три разна имена.

Ми не верујемо, већ ми знамо да ћемо победити и да ће нам победа донети остварење нашег националног идеала. Требало је, истина, мимо свих искушења и тешких жртава, разбити и многе заблуде, а ти се скоро све пребродило. Југословенска Декларација, Црногорски одбор за уједињење, југословенске и чешке борбе у Аустрији, то су победе националне идеје у нашем изгнанству.

После две године изгнанства налазимо се у последњој периоди рата. Требало је времена и огромних напора да се војнички надјача Немачка. Граница на том путу је већ пређена; није далеко време, кад ће нам трајан мир надокнадити све патње.

А тога дана, на тај Васкрс: Просте наше жртве свеколике!

ИНТРИГЕ БЕЗ КРАЈА

Атина, 24 окт.

Елефтерос Типос примио је једно врло занимљиво писмо од свог париског дописника о интригама у Швајцарској.

У том писму каже:

»Сазнали смо да околина бившега краља продужује своје жалове напоре у корист свога идола. Сада је наговорила два своја члана, доктора Попили и Хараламбондоса да дођу у Атину и организују атентат на г. Венизелоса и на друге угледне чланове његове странке. Влада једне пријатељске земље, којој су биле познате све те интриге, известила је грчке власти у Швајцарској, које су одбиле да даду пасоше овим агентима.

Не губећи наду они су покушали да се провуку другим путем, али су и ту наишли на нову стражу.

ЗВЕЗДИЦЕ

Ово је једна од сјајних:

Видео сам да наши војници добијају од куће фотографије домаће стоке...
Гаргантуа

ВЕКЕРЛЕ И ТИСА

Цирих, 24 окт.

Оставка мађарског министра правде Гречака решена је. Садашњи министар изборне реформе Важоњи, који је желео то место, победио је у двобоју против Пречака, и ускоро ће постати министар правде. Свој пројекат о изборним реформама изложиће кроз кратко време у Рајхсрату.

»Минхенер Најесте Нахрихтен« кажу, да министар председник, Векерле, преговара са графом Тисом о вотирању провизорног буџета.

Граф Тиса је изјавио да ће странка рада гласати за буџет за четири месеца, али само под условом да Векерле предузме енергичне мере противзлоупотреба власти у унутрашњости.

ВИЛЗОНОВА ВЛАСТ

Лондон, 24 окт.

Тајмс има ово саопштење из Нју-Јорка:

»За време док Конгрес неће бити на окупу, председник Сједињених Држава, Вилзон ће вршати функције великог ратног диктатора. Он је сада не само врховни командант војске и флоте, него и целокупне земаљске индустрије.

Он је диктатор производње поделе и потрошње средстава за исхрану; диктатор трговачке пловидбе у унутрашњости, поделе и потрошње угља. Он има пуно овлашћење да одобрава зајмове Америке Савезницима.

Никада у светској историји један човек није имао у својим рукама пуну и већу власт од ове, којом сада располаже председник Вилзон.

ИТАЛИЈА И СРБИЈА

Милано, 24 окт.

Специјални изасланик »Секола« телеграфише из Солуна:

Председник српске владе вратио се на Крф са министрима, који се још нису стално настанили у Солуну. Верује се, међутим, да ће они доћи у Солун до краја октобра, јер су станови већ узети под закуп.

Једна личност из дипломатског света изјавила је дописнику »Секола«:

»У разговорима, које је г. Пашић имао са нашим државницима није било речи о изменама споразума, који постоје између Италије и Споразумних Сила с једне стране и српске владе и југословенске делегације с друге. Ипак се, у разговорима који су били у врло пријатељском тону, дошло до закључка, да је између Италије и Србије могућан споразум, али се признало да сада реч припада само војним операцијама и да треба видети војничке резултате пре но што се до-

ђе до дефинитивних закључака. Могу вам додати, да је г. Пашић, по повратку у Солун, донео уверење, да је Италија несаломљива у вољи да води рат до победе.«

ИДУВЕНЕ ПРЕТЊЕ

Амстердам, 24 окт.

У једној депеши, коју је послао немачкој Трговачкој Комори, маршал Ханденбург каже:

»Немачка је постала велика сила помоћу своје индустрије и трговине. Завист енглеске затворила нам је врата међународне трговине и метнула нам је мач у руке; али ће она сада осетити његову смртносну оштрицу.«

ЈАСАН УСПЕХ

Париз, 24 окт.

Писац који се крије под псеудонимом Пертинакс, узевши у одбрану француску дипломатију, у »Еко де Парис« од напада у Скупштини, прави поређење између 1914 године и 1917. Кад је цар Никола II. 21. јула 1914. скупио двор и посланике савезничких сила »било их је на броју двојица: француски амбасадор и српски министар; данас пак, у сличним церемонијама, наша алијанција броји, на место две главе, више од дванаест.«

ТАДИЈА КОШЋУШКО

Око стотину Пољака, на челу којих је била нарочита делегација из Варшаве, коју су представљали лодски епископ, професор Ковалски и бивши члан Думе Лемпски, прославили су свечано у Солуру, у Швајцарској, стогодишњицу Кошћушкове смрти.

После свечане службе у цркви Св. Урсуне, свечари су посетили музеј, арсенал и дом Кошћушков, где се чувају реликвије највећег јунака полског. Свечаност је завршена посетом Кошћушковог гроба, који је окићен многим венцима.

Тадија Кошћушко рођен је 1746. у старој полској републици. Он води порекло од једне племићке породице, чији су преци били Рутени и Пољаци, вере православне и католичке. Један је од њих припадао чак Калвинској цркви. Овако се да објаснити и његова подједнака љубав према свим његовим сународницима, синовима полске републике, ма које вере они били и ма којој раси они припадали.

Кад је стигла вест о устанку америчких колонија, Кошћушко је међу првих 1776. чак и пре Лафајета, понудио своју мимицу и дуго се борио за слободу Американаца.

Онда је слободна Пољска бранила запад од варвара; данас ће синови исте те Пољске бранити народе од деспотизма. Блудни витези слободе пролиће сада своју крв у одбрани права Американаца, Француза, Италијана, Срба Белгијанаца и Румуна од њихових угњетача.

Кошћушко је тај који је први прокламовао Пољацима: »Слободу, државну целану и независност.«

Он је тај који је братски рекао Финцима, Летима, Рутенима и синама народима у оквиру полске републике: »Пољска неће решавати о вашој судбини без нас; већ ће она прво питати на који начин да оснује вашу срећу.«

Први у Европи, Кошћушко је овим речима његовљиво модерни принцип права народа да сами управљају својом судбином.

Кошћушко је до смрти ос-

тао царин Пољској, 1814 заузео се за њу код цара Александра, који га је посетио у Беч. Ту је дознао за бедно решење пољског питања, које је донео бечки конгрес. Оно је било очигледна повреда Кошћушкове девизе: »Слобода, државна целина и независност.«

У место независности дошао је царски оккупација; у место слободе аутократија под маском уставности; а у место државне целине тако звана Пољска Краљевина много мања од варшавске војводине.

После оваког решења Кошћушко је одбио да се врати у Пољску, да не би санкционисао овај злочин; он је одбио и све користи које му је обећавао Александар, већ је претпоставио да живи до смрти у изгнанству. Далеко од своје отаџбине, од своје родбине и својих земљака умро је потпуно усамљен. Овај највернији и највећи син Пољске једне тужне октобарске вечери 1817 у слободној Швајцарској.

ЛАЖНА УЦЕНА

Цирих, 24 окт.

Из Беча јављају да је министарство спољних послова саопштило, да су сви напори аустроугарске владе у корист мира сада, бар привремено, престали. У аустроугарским владиним круговима сматра се, да су силе Споразума одбиле преговоре за мир, које су предложили Немачка и Аустрија. Према томе централне силе имају права да изврше ревизију својих циљева рата и својих услова за мир. Граф Чернин је већ унапред решио, да ће ови услови бити измењени, ако Споразум одмах не пристаје да закључи мир.

НОВИ ГОСПОДАРИ

Женева, 24 окт.

У Рајхсрату су посланици Гап и Гломбински поднели интерпелацију о држању Немца у Галицији а нарочито у округу Гарновоља. У интерпелацији се каже да су Немци, не питајући некога узели управну власт. Посланици наводе много општина, где су Немци укинули слободу стана, забранили извоз намјерница и друге robe, заузели начоше, завели новчане и друге строге казне за непокорности њиховим наредбама, организовали реквизицију трговине жетве без штете, а покретности становника огласили за ратни плен.

КАНЦЕЛАР ХЕРТЛИНГ

Берн, 24 окт.

И ако је дошао још пре три дана, нови канцелар још није наименовао нове министре царевине и Пруске.

Коментари штампе о министарској промени неповољни су. Пангерманисти истичу, да ма какво било схватање Хертлингово, не треба губити из вида битни

услов за успех: слогу. »Крајц Цајтунг« жучно напада националисте и конзервативце који су спречили Хертлинга да се споразуме са конзервативцима.

ХОЛЦ И ГАРМЕЛИЋ

Каиро, 24. окт.

Фон Зибург, немачки посланик у Адис Абаба, послао је некога Холца, авантуристу, и аустријанца Гармелића да однесу депеше немачкој команди код турске војске у Арабији тражећи од ње појачања у људству и официрима да помогне Лиџ Цасу да заузме престо.

Холц и Гармелић, са једним одељењем, стигли су половице септембра на границу Сомали и Абисиније, 90 километара од Цибути. Они су имали за задатак да се докопају мале стражаре на француској граници, где је било свега десет људи, и да разоре железничку другу.

Извештене још раније француске војне власти су послале из Цибути два официра са сенегалским одељењима, који су се сакрили у тврђави.

Холц и Гармелић чим су стигли отворили су ватру. Из тврђаве су им одговарали из митраљеза задајући тешке губитке непријатељу. Холц и Гармелић се вратили. Око 70 њихових људи ту је погинуло, остали су се разбегли по пуштању. Холцу, који је ухваћен и доведен у Цибути, судиће ратни суд.

ПЛЕН КОД БЕРШЕБЕ

Лондон, 24 окт.

Министарство војно значајно извештава да су Енглези код Бершебе (у Палестини), заробили 26 официра, од којих су двојица команданти батаљона.

У току једног напада на одбрану Газе, енглеске трупе су заробиле 418 људи.

ЈЕДИНСТВО ФРОНТА

Рим, 24 окт.

Повлачење италијанских трупа завршено је. Солидност италијанских положаја на Таљамента осигурана је. Аустро-немци организују своје нове положаје. Англо француске трупе које стижу на италијанско земљиште, одушевљене су несаломљивим полетом и снажним моралом.

Листови истичу важност разговора који су водили г. Пенлеве и Лојд Џорџ у Лондону као и разговори, који су вођени у Риму између г. г. Пенлевеа, Лојда Џорџа и италијанских министара. Оба председника сложили су се у томе, да је потребно јединство фронта.

РУСИЈА И ПОЉСКА

Петроград, 23 окт.

Од неког времена сви овдашњи листови посећују дугачке чланке стању у Пољској

и аустро-немачким смеровима. Топлим речима она поздрављају патристичке намере Пољака, да се одупру угњетавању завојевача, и изјављују да неће моћи више постојати никакав разлог за неслогу између слободне демократске Пољске и велике руске демократије, која је дефинитивно ослобођена тешких заблуда царске бирократије у својим односима на подјармљену Пољску, коју систематски нису разумевали.

ПARIЗ. — Из Берна телеграфишу: Нови канцелар Хертлинг изјавио је »Морген Посту«, да он нема апсолутистичких тенденција како га оптужују конзервативци и социјалисте. Хертлинг се изјаснио против распуштања Рајхстага.

СОФИЈА ВИЉЕМУ

Атина, 24 окт.

У низу депеша, које су објављене о тајној кореспонденцији између Константина и Берлина, налази се и ова:

»Благодарна сам и срећна што сам данас могла разговарати у Лариси са Фалкенхаузенем, и што сам могла непосредно добити новости о вама. Ја сам за брикута што је ултиматум примљен, али, на несрећу, ми смо били приморани да га примимо и ако бисмо желели да водимо рат на страни Немачке, због политичких користи, које би имали ослобађајући се својих непријатеља и да би одговорили симпатијама, које је већ показао грчки народ за немачку ствар. Али због оскудице у животним намирницама и муницији, с погледом на трајање рата, а нарочито зато што немамо тешке артиљерије, нисмо у стању да нападамо положаје, које непријатељ држи на северу Тесалије, а који су непосредна опасност за престоницу. — Софија.«

АУСТРИЈА И НЕМАЧКА

Лондон, 24 окт.

Криза у односима између Аустрије и Немачке ушла је у врло заоштрени период. Као што је већ раније јавио »Дејли Експрес« сматрало се да су односи између бившег канцелара Михаелиса и графа Червина прекинути, због Михаелисовог одбијања да, без увијања, изнесе своје услове за мир. Нови канцелар имаће да рачуна са истим околностима.

Против немачка агитација развија се упоредо са све већом бедом, коју дуго трајање рата ствара у Аустрији.

Листови примећују, да се Кајзер, приликом путовања у Цараград, није задржао у Бечу. Очевице има хладноће између два суверена, јер цар Карло и граф Червин траже да се преговори за мир отпочну по сваку цену, док је то у Немачкој немогуће због војничке и пангерманистичке партије.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Узајамна артиљеријска активност у Белгији и у високом Алзасу. Један напад на француске мале положаје западно од шуме Куси пропао је; Французи су кобили заробљеника.

Доста жива артиљеријска борба у области Корбени. Немачки испад северо западно од Безонво само су их стали губитака.

Источна Војска. — Артиљеријски двобој доста јак између Вардара и Дојранског језера. Средња активност на осталом делу фронта.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Ирски пешаци извршили су јуче на ноћ усвој испад југозападно од Авренкура. Два непријатељска препада у близини Монши ле Пре одбијени су. Мања одељења наших трупа заузеле су јаке тачке, једну источну од Бродсанда а другу јужну од Поелкапеле.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Непријатељ је успео да пребаци нека одељења на десну обалу Таљамента, северно од Тинцана, и појачао притисак на наше лево крило.

У ноћ, између 21 и 22 октобра и јуче наши су аероплани и дирижабли бомбардовали с успехом непријатељска одељења у басену Капо-

рета и Толмина и дуж леве обале Таљамента.

21 октобра осим два авиона раније оборена, наши су авијатичари оборили још три апарата.

РУСКИ КОМИНИКЕ

Па западно, југозападно и румунском фронту пушкарање. Северно од Гусјатива извршили смо успешна извиђања и задобила неколико заробљеника

Кавкаски фронт. — У правцу Палмера, југоисточно од Еравидина наше извиднице су растерале више одељења Курда

На Балтичком мору нема промене.

РУМУНСКИ КОМИНИКЕ

Руске трупе растерале су непријатељска одељења за рад у области Корбул — Буљанка на Серету и отерале су пешадијском ватром непријатељске војнике, који су покушали да приђу са прокламацијама. Један наш монитор на Дунаву успешно је бомбардовао непријатељске објекте код Тулче. У Црном Мору један руски сумарен потопио је у заливу Иница један турски контра торпиљер, запалио један пароброд и уништио једну обалску батерију.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

АТИНА. — Из Рима јављају »Патрису« Шефови савезничких главних штабова стигли су јуче у Рим.

ПARIЗ. — »Журнал« каже, да ће Французи бити срећни, да се понова нађу на славном бојном пољу, на коме су побрали толико лаворика. Лист тврди, да је све предвиђено да се Италији да што већа помоћ. — »Еклер« каже, да ће генерал Кадорна имати најбоље саветнике у одличним француским шефовима.

АТИНА. — Конзервативци и католички листови у Немачкој примили су са задовољством наименовање Хертлинга за канцелара. Листови левице, на против, изражавају бојазан да долазак бившег председника баварског савета за канцелара не отера социјалистичку већину у редове опозиције.

ЦИРИХ. — Нови канцелар Хертлинг, који је већ примио нову дужност, вршиће истовремено и дужност министра спољних послова, на место Килмана.

ЛОНДОН. — Према једној депеши из Тандра »Тајмс«, шпанске власти су решиле да из Лараша одведу у Шпанију све немачке поданике, јер су агитовали у војсци. Само је допуштено немачком конзулу да остане.

РИМ. — Аустријски генерал Шнајдер, који је ко

мандовао једном пешачком дивизијом код Сан Габриела, умро је у болници царске Јелисавете од рана, које је задобио у последњим борбама.

ПЕТРОГРАД. — У Привременом Парламенту држао је министар спољних послова г. Терещенко један дуг говор, у коме је између осталог, рекао: »Осегла се да постоји неко трезње између Аустрије и Немачке. Немачка нема поверења у двојну монархију. Зато је послала у Мађарску 100.000 регрута да поткрепе немачки утицај где је ослабљен. Она зна врло добро да Чеси и Југословени никада неће хтети да буду Кајзерови вазали. Она познаје њихову тежњу за независношћу и чини све што може да је угуши.«

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ

23 октобра уобичајена ватрена активност.

МАЛИ ОГЛАСИ

Српско Трговачко Друштво
Улица Александра Великог бр. 4, обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове. Препоручује нашем срету, да се користи услугама ове новчане установе за све своје послове. Врши на својој благодатној размени свих новчаних монета по повољним дневним курсевима. 3-10

Др. Алберт Гатенџ, зубни лекар с Универзитета у Паризу, вади зубе без болова. 18 година искуства. Сагршен рад златних зуба за 4-5 дана.